

мешканців краю, у якому ритуальні пісні стали водночас молитвою, оберегом і поетичним осмисленням буття.

На Черкащині особливо виразно простежуються традиції колядок, щедрівок, веснянок, купальських і жнивних пісень, які зберігаються в народній пам'яті протягом століть. Колядки, звернені до християнського Різдва, містять архаїчні символи сонця та світла, а веснянки — закличні мотиви пробудження природи й оновлення життя. Купальські пісні, поширені на берегах Дніпра, поєднують дохристиянські елементи обрядовості з мотивами очищення та єднання. У жнивних піснях, що звучали під час обжинків, утверджувався культ праці й подяки землі за врожай.

Таке переплетення двох духовних систем — язичницької та християнської — створило стійку синкретичну традицію, у якій народна пісенність Черкащини постає не просто як музично-поетичне явище, а як форма духовного досвіду, що поєднує минуле і сучасне, земне і сакральне. Саме в цьому синтезі виявляється глибинна ментальність українців Середнього Подніпров'я, їхня потреба в гармонії, єдності зі світом і віра у творчу силу пісенного слова.

Таким чином, народна пісенна культура Черкащини є результатом тривалого історичного розвитку, у якому поєдналися події національної історії, особливості географічного середовища, соціально-економічні процеси та духовно-релігійні впливи. Історичні чинники — від козацьких воєн і Коліївщини до подій визвольних змагань ХХ ст. — сформували героїко-патріотичний і морально-етичний пласт пісенної творчості, що утвердив образ волелюбного, нескореного українця. Географічне розташування Черкащини в центрі України сприяло культурним взаєминам між різними регіонами, збагачуючи жанрове, мелодичне й діалектне розмаїття місцевої пісенності. Соціально-економічні умови життя, тісно пов'язані з аграрною працею, знайшли відбиття в трудових, календарно-обрядових і побутових піснях, що відображають цінності спільності, працьовитості й любові до землі. Духовно-релігійна традиція краю, у якій органічно переплелися язичницькі та християнські мотиви, надала пісенній культурі глибини, сакрального змісту й стійкості в збереженні вікових традицій. У синтезі цих чинників народна пісенність Черкащини постає як унікальне культурне явище, що зберігає історичну пам'ять, утверджує національну ідентичність і продовжує бути живим осердям духовності українського народу.

О. Козоріз

КОНСОЛІДУЮЧЕ ЗНАЧЕННЯ MMORPG: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КОРИСТУВАЧІВ

О. Kozoriz

THE CONSOLIDATING VALUE OF MMORPGS: PROSPECTS FOR UKRAINIAN USERS

Останні роки ХХІ ст. ознаменувалися виникненням глобальних викликів, які суттєво вплинули на повсякденне життя людей. Спершу пандемія COVID-19 призвела до відчуження й ізоляції від реального світу та опануванню віртуальних платформ як найефективніших альтернатив. Але водночас як інші країни більшою мірою адаптувалися до наявності цієї інфекційної хвороби і поступово повертаються до звичного життя, Україну спіткала нова травма, страшніша — повномасштабне

вторгнення лютого 2022 р. Тривалість цього моторошного періоду й відчуття безвиході від нього призвели до ще більшого уникнення значною кількістю українців реального простору, який ставав дедалі небезпечнішим. У цьому плані цифрові платформи замість альтернативного стали ледь не єдиним середовищем соціалізації, яке вже зарекомендувало себе як одна з ключових сфер формування ідентичності, комунікації та консолідації суспільства.

Однією з таких платформ можна вважати масові багатоосібні онлайніві рольові ігри (MMORPG), суть яких полягає в командній дії, співпраці та довгостроковій взаємодії її користувачів. Їхній консолідуючий характер простежується і через розшифрування акроніму “MMORPG” (англ. massively multiplayer online role-playing game), який у 1997 р. започаткував Річард Герріот, творець “Ultima Online” — однієї з провідних ігор цього жанру. Massively (масові) вказує на необхідність залучення великої кількості людей. Multiplayer (багатоосібні чи багатокористувацькі) означає, що усі задіяні користувачі є не пасивними спостерігачами, а мають безпосередній доступ до віртуального світу, можуть на нього впливати, вільно взаємодіяти як з його елементами, зокрема з неігровими персонажами, так і з іншими геймерами. Online (онлайніві) нагадує, що ці ігри є передусім мережевими, потребують інтернету для підключення усіх гравців, залежність від якого водночас є як їхньою визначальною ознакою, так і вразливістю. Role-playing (рольові) встановлює, що кожному учаснику відведена своя роль у відеогрі, яку він відіграє під маскою власноствореного аватара вигаданого персонажа. Game (гра) підсумовує, що мова йде про форму гри, яка є значно модернізованою та комплексною в порівнянні з грою у традиційному розумінні.

Розкриття кожного терміну з акроніму “MMORPG” дає зрозуміти, чому останніми роками до ігор саме цього жанру залучається все більше користувачів з усього світу. Попри багатий досвід, який приносить міжкультурний діалог серед геймерів з різних країн, більшість з них все ж надають перевагу регулярному спілкуванню з представниками своєї держави, згуртовуючись у відповідні ігрові об’єднання (гільдії, клани, братерства). Українські гравці теж не виняток, формування спільнот яких з початком повномасштабного вторгнення набуло нової мети — прагнення репрезентувати українську мову та культурну ідентичність в онлайн-просторі конкретних MMORPG. Однією з таких відеогор є “The Elder Scrolls Online” (TESO), яка вже стала своєрідної класикою для українських геймерів, хоча її механіка досі потребує доопрацювання.

Наявність низки ігрових об’єднань, зокрема українських, у кожній MMORPG свідчить про їхню невіддільну консолідуючу властивість, яка ґрунтується на постійній кооперації гравців. Утім, більш плідне спілкування здебільшого продовжується на серверах Discord, що може бути пояснене зручністю користування цією платформою. Але це не відсуває MMORPG на другий план, оскільки комунікація в Discord тут постає радше як необхідне доповнення, де користувачі обговорюють, що відбулося в грі та що надалі планується в ній зробити. Окрім цього, саме в таких серверах гравці здатні надавати візуальних ознак своїй гільдії чи клану, зокрема застосовувати символіку, що апелює до української культури.

На жаль, станом на сьогодні ще не було створено масової багатоосібної онлайніві рольової гри, сюжет якої ґрунтувався б на історичних подіях України та її культурних елементах. Активні українські сервери здебільшого містять довідкову

інформацію по відеоіграх, а обговорення в їхніх межах звужується до розважальних моментів. Проте варто віддати належне тим спільнотам, які розробляють неофіційні проекти з української локалізації певних ігор у жанрі MMORPG. Це вкотре свідчить про актуальність питання репрезентації державної мови, вирішення якого починається з формування команди однодумців для роботи над перекладом гри, що теж є одним з результатів консолідуючої складової будь-якої MMORPG.

У контексті популяризації української культури на окрему згадку заслуговує онлайн-гра “STAFF-RP”, яка хоч і не належить до жанру MMORPG, проте має безліч спільних із ним елементів, найпомітнішим з яких є рольова складова. Так, у цій відеоігрі кожен може обрати певну професію (фермера, поліцейського, чиновника), і виконувати різні завдання, доручення й інші справи відповідно до примірної ролі. Більшість питань, від нагальних до дрібних, користувачі обговорюють у своєму сервері Discord. Найбільшою перевагою “STAFF-RP” є акцент на специфіці української культури та реалістичність гри, зокрема спрямованість на соціальну складову й відтворення реалій сучасної України. Зважаючи на ці ключові ознаки, така гра може слугувати цінним зразком для створення тих MMORPG, що так само якісно відтворюватимуть український побут і культуру та згуртовуватимуть гравців у нові гільдії й клани.

Підсумовуючи, масові багатоосібні онлайніві рольові ігри з розважального продукту поступово трансформуються в комплексний культурний феномен, що сприяє репрезентації державної мови і культури України в глобальному цифровому просторі. Завдяки своїй притаманній консолідації, MMORPG зберігають у користувача відчуття власної ідентичності й солідарності у віртуальному світі, що є надзвичайно важливим для українського суспільства, яке наразі переживає соціальну та культурну фрагментацію.

П. Голотенко

**МИКОЛА ДЯЧЕНКО — ЯСКРАВИЙ ПРЕДСТАВНИК
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ**

P. Holotenko

**MYKOLA DIACHENKO — A BRIGHT REPRESENTATIVE
OF CULTURAL THOUGHT IN UKRAINE**

Микола Васильович Дяченко — один з найбільш крупних філософів та культурологів сучасної України, лідер наукової школи Харківської державної академії культури за напрямом «Філософські виміри української та світової культури», яка відома в багатьох країнах світу. Професійна діяльність Миколи Васильовича є багатогранною та охоплює різні види науково-освітньої активності. Він належить до тієї групи сучасної української інтелігенції, хто зробив значний внесок у збагачення та розвиток культурологічної думки в Україні, що постало сприятливим чинником для юридичного визнання культурології як самостійної повноправної спеціальності, як освітньої та наукової дисципліни.

М. Дяченко народився 1 листопада 1941 р. в Сумській області. До Харкова переїхав у 1949 р. Доволі цікавим фактом з біографії М. Дяченка є те, що за своєю першою фаховою освітою він є техніком-гідрологом та має досвід роботи в якості старшого техника-гідролога, а також начальника гідрометеорологічної станції